

EXPUNERE DE MOTIVE

În *Manifestul Bibliotecii Publice IFLA-UNESCO 2022* și *Manifestul bibliotecilor către Europa*, biblioteca este definită ca fiind "poarta locală spre cunoaștere, care oferă condițiile de bază pentru învățarea pe tot parcursul vieții, independența deciziilor și dezvoltarea culturală a individului sau grupurilor sociale". Se proclamă astfel încrederea în bibliotecă drept forță viabilă în sprijinul educației, culturii și a informării. Misiunea bibliotecii este aceea de a sprijini individul în traversarea, cu succes, a perioadei de tranziție de la copilărie la maturitate, prin punerea la dispoziție atât a resurselor, cât și a unui mediu care să vină în întâmpinarea nevoilor sale specifice, legate de dezvoltarea intelectuală, emoțională și socială.

Societatea umană trece printr-un proces de transformare, iar bibliotecilor trebuie, de asemenea, să le fie regândit modul de funcționare, astfel încât să se poată adapta noilor nevoi. Bibliotecile reprezintă o componentă esențială a societății cunoașterii, adaptându-se continuu la noile mijloace de comunicare pentru a-și îndeplini rolul de a oferi acces universal la informații pentru toți oamenii.

În ultimii ani s-a născut o nouă paradigmă, a bibliotecii care pune accentul pe democratizarea accesului la informații, evaluarea acesteia, combaterea inegalității digitale, susținerea priorităților strategice ale comunității deservite etc. Serviciile oferite de biblioteci în general, prin finalitățile lor educative, satisfac nevoi și aspirații ale indivizilor și grupurilor sociale în perspectiva devenirii umane. Prin modul său de organizare, în România sistemul de biblioteci joacă un rol activ și determinant în asigurarea pentru cetățenii acestei țări a drepturilor garantate de Constituția României prin art. 31 – 33.

În ultimii 33 de ani constatăm o scădere a numărului de biblioteci din România, cauzele fiind multiple. Astfel, dacă în anul 1990 funcționau pe teritoriul României 16.655 de biblioteci, în anul 2019, înainte de pandemie, rețeaua națională mai era formată din numai 9.323 de biblioteci. Într-un interval de 29 de ani au fost închise 7.332 de biblioteci. Unele dintre acestea au dispărut odată cu instituțiile care le-au înființat, respectiv bibliotecile de cercetare, bibliotecile de întreprindere și bibliotecile sindicale, altele au fuzionat, cum e cazul bibliotecilor școlare, iar altele au fost închise din varii motive, printre care și nepăsarea administrațiilor publice locale.

Situația din acest domeniu este complexă și contradictorie. În condițiile în care apar, în medie, pe an, circa 10.000 de titluri de carte din toate sferele de activitate și din toate genurile, numărul cititorilor continuă să scadă. Potrivit unui recent Eurobarometru, 49% dintre persoanele intervievate din România au citit doar două cărți de-a lungul unui an. Vânzările prin intermediul librăriilor au stagnat, ca valoare, în jurul a 70 de milioane de euro, în medie, pe an. Tot, în medie, fiecare gospodărie din România cheltuiește pentru cumpărarea de cărți, pe an, numai 12,6 euro, față de o medie europeană de 103 euro (Luxemburg 197,2 euro). O situație extrem de îngrijorătoare este relevată și de studiul *Tendențe ale consumului cultural în perioada pandemiei – ediția a II-a*, realizat de Institutul Național de Cercetare și Formare Culturală, în care putem observa că practica lecturii este prezentă preponderent în rândul persoanelor cu venituri medii spre mari (58% dintre cei cu venituri cuprinse între 3001 și 4500 de lei/lună și 76% dintre cei cu venituri peste 4500 de

lei/lună au citit cel puțin o carte în perioada analizată), în timp ce numai 43% dintre persoanele cu venituri sub 1500 de lei au făcut-o. Când vine vorba despre achiziționarea de cărți, situația este una de-a dreptul dramatică și întărește rolul bibliotecilor în societatea românească: doar 8% dintre cei cu venituri mici își permit să cumpere cărți, în timp ce numai 21%, respectiv 27% dintre cei cu venituri medii și mari o fac.

În 2019 bibliotecile din România aveau în colecții un număr de 16.853.941 volume, iar în același an erau achiziționate un număr de 1.757.503 de volume, față de un minim necesar legal de 9.618.846 volume. Această continuă subfinanțare a achiziției de publicații pentru biblioteci a condus la o scădere a numărului de cititori de la aproximativ 10.000.000, la numai 3.101.970 în 2019. În mod evident, această subfinanțare se răsfrânge asupra pieței de carte și a întregului lanț economic care rezidă din aceasta: editor, tipograf și librar.

Adaptându-se la realitățile vremurilor în care trăim, bibliotecile au devenit **centre de incluziune digitală**, pe lângă faptul că oferă acces online la informații. Societatea informațională reprezintă mai mult decât conexiunea la internet. La nivel global, 320.000 de biblioteci publice și mai mult de un milion de biblioteci parlamentare, naționale, universitare, științifice și de cercetare, școlare și speciale asigură accesul tuturor la informație și la abilitățile necesare pentru a o folosi; astfel, în era digitală, ele sunt instituții de importanță majoră pentru toți. Bibliotecile pot oferi informația și infrastructura tehnologică de comunicare, pot ajuta oamenii să își dezvolte abilitățile de a gestiona eficient informația și pot conserva informația, pentru a asigura acces continuu pentru generațiile viitoare. Ele oferă o rețea stabilizată de instituții locale și de încredere, prin care se adresează eficient noilor audiențe și populațiilor marginalizate.

În acest moment se află, în plină derulare, mai multe programe de îmbunătățire a dotărilor și de ridicare a nivelului profesional al bibliotecarilor. În acest mod se reliefează, mai pregnant, faptul că, simultan cu rolul de îndrumător/consilier în relația cu cititorii – copii, adolescenți, tineri, adulți – cu cele mai diferite preocupări și niveluri de pregătire, bibliotecarul devine un specialist de clasă în promovarea de modalități noi, moderne, de stimulare a lecturii cu elemente care îi întregesc profilul profesional. Deși este evident că rolul lor pentru dezvoltarea societății este unul important, bibliotecarii fac parte din categoria de profesii cea mai prost plătită din sectorul bugetar.

Având în vedere cele de mai sus, putem constata că Legea bibliotecilor nr. 334/2002 nu mai răspunde noilor cerințe și realități din domeniu. Prin acest proiect de lege propunem actualizarea terminologiei de specialitate, definirea de noi concepte, definirea de roluri noi pentru biblioteca publică de drept public, întărirea caracterului legii ca și formă unică care să guverneze sistemul de biblioteci din România. Totodată, propunem protejarea instituției bibliotecare în vederea asigurării unitare a accesului la informație și cultură al tuturor cetățenilor:

- precizarea clară a condițiilor în care poate fi desființată o bibliotecă și stabilirea perioadei în care patrimoniul acesteia este preluat de altă bibliotecă;
- precizarea clară a finanțării bibliotecilor;
- precizarea clară a volumului de carte minim de achiziționat pentru comunitatea deservită de bibliotecă;
- stabilirea de sancțiuni pentru neasigurarea condițiilor minime de funcționare;
- refacerea sistemului național de biblioteci și asigurarea unui acces echitabil la informație pentru toți cetățenii țării;

- restabilirea normelor de personal pentru toate categoriile de biblioteci parte a sistemului național de biblioteci.

Alte prevederi ale proiectului de lege vizează specificarea dreptului bibliotecilor de a se organiza în consorții în vederea partajării resurselor, actualizarea funcțiilor specifice fiecărui tip de bibliotecă din cadrul Sistemului național de biblioteci și funcționarea Comisiei Naționale a Bibliotecilor sub autoritatea Ministerului Culturii.

Având în vedere rolul pe care îl au în dezvoltarea competențelor digitale, considerăm necesară o anexă privind dotările minime cu echipament IT&C pentru fiecare categorie de bibliotecă. De asemenea, având în vedere noile medii folosite pentru exprimarea artistică și culturală, considerăm oportună introducerea culturii digitale, alături de cultura scrisă, în categoria bunurilor culturale.

Nu în ultimul rând, proiectul de lege prevede menționarea rolului de coordonator metodologic pentru biblioteci școlare a bibliotecii Casei Corpului Didactic și introducerea, alături de bibliotecile școlare, a centrelor de documentare și informare (CDI), care funcționează în unitățile de învățământ preuniversitar de peste 15 ani.

De asemenea, spre deosebire de legea existentă, prin inițiativa legislativă prezentă se introduc o serie de sancțiuni, plecând de la realitățile constatate până acum. Pe lângă instituirea de sancțiuni și stabilirea instituțiilor abilitate în aplicarea acestora, se realizează și un cadru coerent prin raportare la legislația specifică amenajării teritoriului. Având în vedere că rangurile localităților de pe teritoriul României depind de o serie de servicii publice și private la care cetățenii trebuie să aibă acces, prin proiectul de lege se oferă o garanție suplimentară referitoare la serviciile puse la dispoziție prin biblioteci.

Avem în vedere faptul că bibliotecile răspund imperativului constituțional de a conferi cetățenilor condițiile necesare pentru exercitarea drepturilor și libertăților lor fundamentale. Libertatea conștiinței, libertatea de exprimare, dreptul la informație, dreptul la învățătură, și accesul la cultură, prevăzute la art. 29-33 din Constituția României, republicată, nu pot rămâne doar abstracții constituționale, ci ele trebuie să fie drepturi realizate ale cetățenilor.

Inițiator:

deputat Ioan Vulpescu

Inițiatori:

Nr.crt.	Nume/prenume	Grup parlamentar	Semnătura
1.	Vulpescu Ioan	Deputat PSD	
2.	Romuleanu Iuditha	Șco. PSD	
3.	SEBASTIAN CĂRĂN	PSA	
4.	ȘINU CRISTINA ELENA	PSA	
5.	TOMĂ VASILE	PSA	
6.	FLORESCU IONEL	PSA	
7.	SUȚU V. DANIEL	PSA	
8.	HOLBAN GEORGETA	PSA	
9.	OTESANU DANIELA	PSD	
10.	Bîrlea Camelia	PSB	
11.	Păroșescu Rodica	PSD	
12.	TOADER BOGDAN	PSA	
13.	Ștefan Pădură M	PSA	
14.	TRIF BOGDAN	PSD	
15.	HURDUZEU SILVIU	PSD	
16.	Alda Adrian	PSA	
17.	NIȚA Nicu	PSD	
18.	Vosîr Căleo	PSB	
19.	Piper-Samir Florin	PSA	
20.	MACOVEI SIZYIU	PSA	

21	TOMA-ite	PSD
22	STANA PAUL	PSD
23	Papa Radu	PSD
24	Mang Ioan	PSD
25		
26		